مجله علم سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

Quantitative content analysis of articles published in Journal of Information Processing and Management

Athareh Naghdinejad (PhD candidate)[1], Samaneh Rahimian (PhD candidate)[2]*, Najmeh Noruzi (MA) [3]

1. Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran.
2. Faculty of Management, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran.
3. Payam-e Noor University, Mashhad, Iran.

Article Type:
Research Paper

Received:
4 Feb. 2024
Revised:
19 May 2024
Accepted:
29 May 2024
Pub. Online:
19 June 2024

ABSTRACT

Background and aim: It is essential to monitor and analyze the contents, themes, and statistical features of articles published in scientific journals. This study aimed for a quantitative analysis of articles published in the Journal of Information Processing and Management in the 2009-2022 period.

Materials and methods: The study is a scientometric research. The research population consisted of 729 scientific and research articles published in the Journal of Research Information Processing and Management from 2009 to 2022. The necessary information was collected by reviewing each document and the data was analyzed using Excel.

Findings: The most frequent articles were from 2011 (86 articles), the highest academic rank was Assistant Professor (546 individuals), and the highest contribution went to the University of Tehran (208 authors). Moreover, the most popular area of research was information processing (279 articles). According to the findings, 77% of the articles were applied research, marking it as the leading research type. Overall, 99% of the retrieved articles used a cross-sectional approach.

Conclusion: The findings illustrated that research topics in the Journal of Information Processing and Management were not affected by temporal restrictions and the majority of the articles focused on information processing.

Keywords: Scientometrics, Quantitative content analysis, Information processing, Information management

Cite this article: Naghdinejad A, Rahimian S, Noruzi N. Quantitative content analysis of articles published in Journal of Information Processing and Management. *Caspian Journal of Scientometrics*. 2023; 10(2): 92-104.

© The Author(s).

Publisher: Babol University of Medical Sciences

*Corresponding Author: Samaneh Rahimian
Address: Faculty of Management, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran.
E-mail: s_rahimian@modares.ac.ir

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

مجله علم‌سنجی کاسپین
Caspian Journal of Scientometrics
p-ISSN: 2423-4710 e-ISSN: 2383-157X

تحلیل کمّی محتوای مقالات نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات

اطهره نقدی‌نژاد (PhD candidate)[1]، سمانه رحیمیان (PhD candidate)[2*]،
نجمه نوروزی (MA)[3]

۱. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲. گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
۳. دانشگاه پیام نور، مشهد، ایران.

چکیده

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

سابقه و هدف: رصد و تحلیل شاخصه‌های محتوایی، موضوعی و آماری مقاله‌های منتشرشده در نشریات علمی از ضروریات است. هدف پژوهش حاضر تحلیل کمّی محتوای مقالات منتشر شده در نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات در بازه زمانی ۱۴۰۱-۱۳۸۸ می‌باشد.

مواد و روش‌ها: پژوهش فوق از نوع علم‌سنجی است. جامعه آماری پژوهش، شامل ۷۲۹ مقاله علمی و پژوهشی است که از سال ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۱ در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات به چاپ رسیده است. با بررسی تک‌تک مقاله‌ها، داده‌های لازم گردآوری شدند و با استفاده از نرم‌افزار اکسل تجزیه و تحلیل داده‌ها انجام گرفت.

یافته‌ها: بیشترین تعداد مقالات در سال ۱۳۹۰ (۸۶ مقاله)، بیشترین مرتبه علمی استادیار (۵۴۶ نفر) و بیشترین مشارکت مربوط به دانشگاه تهران با ۲۰۸ نویسنده بود. همچنین بیشترین تعداد مقالات از لحاظ موضوعی مربوط به حوزه پردازش اطلاعات (۲۷۹ مقاله) بود. طبق یافته‌های پژوهش، ۷۷٪ مقالات از نوع کاربردی بوده که بیشترین سهم از لحاظ هدف پژوهش را به خود اختصاص داده است. همچنین ۹۹٪ پژوهش‌های بررسی‌شده از لحاظ زمانی، به صورت مقطعی به بررسی موضوعات پرداخته‌اند.

نتیجه‌گیری: مرزهای زمانی در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، در انتخاب موضوعات پژوهشی دخیل نیستند و حوزه پردازش اطلاعات، پربسامدترین موضوع در این نشریه است.

دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۵
ویرایش: ۱۴۰۳/۲/۳۰
پذیرش: ۱۴۰۳/۳/۹
انتشار: ۱۴۰۳/۳/۳۰

واژگان کلیدی: علم‌سنجی، تحلیل محتوای کمّی، پردازش اطلاعات، مدیریت اطلاعات

استناد: اطهره نقدی‌نژاد، سمانه رحیمیان، نجمه نوروزی. تحلیل کمّی محتوای مقالات نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات. مجله علم‌سنجی کاسپین. ۱۴۰۲؛ ۱۰(۲): ۱۰۴-۹۲.

© The Author(s)
Publisher: Babol University of Medical Sciences

* **مسئول مقاله:** سمانه رحیمیان
آدرس: تهران، تقاطع بزرگراه چمران و خیابان جلال آل احمد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده مدیریت و اقتصاد.
رایانامه: s_rahimian@modares.ac.ir

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

مقدمه

توانایی کشورها در ایجاد ارزش، به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای به سرمایه‌گذاری بر روی مثلث دانش بستگی دارد که مرکب از تحقیق، آموزش و نوآوری است. دانشگاه‌ها به‌عنوان تولیدکنندگان و تبدیل‌کنندگان دانش، نقش حیاتی در جامعه ایفا می‌کنند. در شرایطی نظیر حرکت کشورها به‌سوی اقتصاد دانش‌بنیان، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، ظهور خدمات تجاری مبتنی بر دانش و رشد عوامل ناملموس نظیر آموزش، دانش، اطلاعات، نوآوری و پژوهش نقش دولت در خلق دانش جهت یکپارچه‌سازی درونی و نیز بخش‌های مختلف بسیار حائز اهمیت است. تعداد مقالات علمی تولیدشده و کیفیت ارتباطات میان آنها در هر حوزه بیانگر مباحث داغ آن حوزه خاص و اهمیت هر یک از موضوعات است (۱).

پیدایش و گسترش رسانه‌های ارتباطی، گرایش به‌سوی تخصصی‌شدن علوم، افزایش شمار پژوهشگران و دانشمندان در زمینه‌های تخصصی و افزایش فعالیت‌های پژوهشی، باعث افزایش حجم انتشارات و اطلاعات مختلف شده است. با توسعه فناوری‌های گوناگون اطلاعاتی، هر روز شاهد تولید اطلاعات افزون‌تری در تمام زمینه‌ها، در قالب‌های چاپی و الکترونیکی هستیم. نشریات از اصلی‌ترین قالب‌های انتقال دانش در سطح علمی–پژوهشی به‌حساب می‌آیند و در مجامع بین‌المللی کانون توجه را از آن خود کرده‌اند، به‌طوری‌که اختراعات، اکتشافات و یافته‌های نوین را می‌توان در چارچوب همین محمل‌های خاص اطلاعاتی که تا حدامکان اخص و تخصصی شده‌اند، پیدا کرد. نشریات دو کارکرد اجتماعی تولید و ارتباط علمی را عهده‌دار هستند (۲).

برخی گمان می‌برند که دوران مطبوعات یا نشریات و به‌طورکلی، عصر فرهنگ نوشتاری رو به اتمام خواهد بود، اما نتایج مطالعات و بررسی‌های متخصصان علوم ارتباطی و اجتماعی حکایت از آن دارد که نه‌تنها از میزان ارزش و اعتبار این‌گونه نشریات کاسته نشده است، بلکه رقابت برای انعکاس یافته‌های علمی‌پژوهشی در نشریات چاپی افزایش یافته است، به‌طوری‌که عصر حاضر را «عصر فراصنعتی» لقب داده‌اند (۳).

انتشارات آکادمیک دستخوش دگرگونی عمیق و سریعی شده و چالش‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. در نشریات علمی، یک مجله علمی یک نشریه دوره‌ای است که به‌منظور پیشرفت علم، معمولاً با گزارش تحقیقات جدید همراه است. هزاران مجله علمی در نشریات وجود دارد و بسیاری دیگر درگذشته و در نقاط مختلف منتشر شده‌اند (۴).

تحلیل و بررسی آنچه در مجلات یک رشته علمی چاپ می‌شود به درک بهتر موضوع‌ها و مسئولیت‌های آن رشته کمک می‌کند و می‌توان با نگاه به گذشته و تحلیل پژوهش‌های صورت‌گرفته، مسیر مورد انتظار در آینده را ترسیم کرد. مجله‌ها نماد بارز تحولات علمی هستند و از مشخصه‌های اصلی ورود یک نظام اجتماعی به دوره توسعه‌یافتگی تلقی می‌شوند؛ بنابراین، با بررسی تحول نشریه‌های کلیدی یک حوزه تخصصی می‌توان سیر یک رشته را در جامعه علمی موردنظر ترسیم کرد (۵).

نشریات در رفع نیازهای علمی پژوهشگران از اهمیت خاصی برخوردارند و گسترش علم و تولید علم از ملزومات توسعه علمی هر جامعه‌ای به‌شمار می‌رود، زیرا تولید علم، معتبرترین شاخص سنجش رتبه و جایگاه علمی کشورهاست. تعداد پژوهش‌ها، مقاله‌های علمی، مجله‌ها و فصلنامه‌ها و نشریات علمی کشور از شاخص‌های ارزیابی جایگاه علمی کشورها است.

درک وضعیت فعلی و گذشته تولیدات یک مجله علمی به برنامه‌ریزی و تحقیقات کمک می‌کند. برای درک وضعیت یک رشته و اطلاع آگاهانه از آینده احتمالی آن، لازم است بدانیم که ویژگی‌های تحقیقات آن تا به امروز چگونه توسعه یافته است. این نیاز به تجزیه و تحلیل توسعه کانون‌های تحقیق و انتخاب‌های روش‌شناختی دارد. تولیدات علمی آکادمیک روشی اساسی برای اعتبار بخشیدن به انتشاریافته‌های افراد و همچنین شرکت آنها در گفتگوهای علمی با محققین دیگر می‌باشد و به کسب شهرت و شناخت نویسندگان و هم برای مؤسسه وابسته کمک می‌کند. اطلاع داشتن از دلایل رد نسخه خطی برای نویسندگان آینده‌نگر، می‌تواند آنها را نسبت به اشتباهات و نقص‌های رایج در انجام تحقیق آگاه کند. همچنین آنها را در مورد آنچه که ویراستاران و داوران همتا در یک نسخه خطی به دنبال آن هستند، آگاه می‌کند تا بتوانند تحقیق خود را بهتر برنامه‌ریزی کنند و شانس انتشار آن را افزایش دهند (۶).

نقش رتبه علمی و رشته در تولیدات علمی اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در جهت آینده‌پژوهی بوده و ارائه مقالات بیشتر در راستای یافتن جایگاه و اعتبار علمی و اعتبار بین‌المللی فرد و سازمان وابسته می‌باشد. همچنین شناسایی موضوعات و محورهای مورد توجه نویسندگان می‌تواند میزان عمق تفکر افراد و نیازهای اساسی یک رشته یا جامعه را نشان دهد و توانایی به‌کارگیری دانش افراد در زمینه موضوعی را نمایان سازد و همچنین به خط‌مشی مجلات کمک نمایید. برای بهتر بودن تولیدات علمی باید ارزیابی کیفیت داده‌ها، مانند سوگیری در منبع(های) داده. مفروضات، محدودیت‌ها و قابلیت تعمیم‌یافته، بررسی و نتیجه قابل قبولی استخراج شود.

مجله علمی و پژوهشی پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، یکی از نشریه‌های معتبر و مطرح رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در کشور ایران و سطح بین‌المللی است. مالکیت مادی و معنوی این ادواری از آن پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است که از سال ۱۳۸۸ مجوز رسمی از وزارت علوم و تحقیقات کشور دریافت نموده است. این نشریه جزء معدود نشریات حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران است که از سال ۲۰۱۲ در پایگاه استنادی اسکوپوس نمایه می‌شود.

این پژوهش، با هدف تحلیل محتوای کمّی ۷۲۹ مقاله منتشرشده در بازه زمانی ۱۴۰۱–۱۳۸۸ انجام گرفته است، که در آن به بررسی تعداد مقالات چاپ‌شده در فصلنامه، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوع‌ها و محورهای موردتوجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/ سازمان‌های مشارکت‌کننده، جامعه آماری، رویکرد، نوع، استراتژی و مقطع زمانی پژوهش‌ها، نوع داده‌ها و روش گردآوری داده‌ها پرداخته شده است.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

پرسش‌های پژوهش حاضر عبارتند از:

– الگوی مشارکت نویسندگان در مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ تخصص، جنسیت و مرتبه علمی نویسندگان و مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی چگونه است؟

– ویژگی‌های روش‌شناسی مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ استراتژی پژوهش، نوع پژوهش بر اساس هدف، رویکرد پژوهش، نوع داده‌های پژوهش و ابزار گردآوری پژوهش چگونه است؟

– گرایش‌های عملکردی مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ مرزهای زمانی، موضوع و محور پژوهش چگونه است؟

ترابی و فتحی (۱۴۰۰) به تحلیل محتوای پژوهش‌های مجله مدیریت سازمان‌های دولتی پرداخته‌اند. جامعه آماری این پژوهش، تمامی مقالات مجله مدیریت سازمان‌های دولتی در بازده زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ انجام گرفته است. در این پژوهش همه عناصر جامعه به‌صورت سرشماری بررسی شده‌اند. تعداد ۲۶۲ مقاله از نظر ۹ شاخص مورد بررسی قرار گرفتند. بیشترین مقالات، توسط استادان و دانشجویان با مدرک مدیریت دولتی چاپ شده است (۷).

ورناصری و همکاران به بررسی محتوای مقالات فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات پرداختند. ۲۴۲ مقاله در فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات طی ۹ دوره مقاله به چاپ رسیده است. حوزه موضوعی مدیریت اطلاعات بیشترین و حوزه موضوعی سازمان‌دهی، کمترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده است. بیشترین افراد مشارکت‌کننده در نگارش مقاله‌ها، استادیار (۱۵۸ نفر) بودند. بیشترین مشارکت، توسط نویسندگان دانشگاه خوارزمی بوده است (۸).

Järvelin و Vakkari به تجزیه و تحلیل محتوای تحقیقات در علم کتابداری و اطلاع‌رسانی (LIS) می‌پردازند. رویکرد این مطالعه از تحلیل محتوای مقالات منتشرشده در بیش از ۳۰ مجلات علمی LIS استخراج شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تأکید قوی LIS قبلی بر خدمات L&I به طور قابل‌توجهی کاهش یافته است؛ درحالی‌که ارتباطات علمی و حرفه‌ای به محبوب‌ترین موضوع تبدیل شده است. تحقیقات LIS از نظر روش‌شناختی به‌طور فزاینده‌ای پراکنده می‌شود؛ زیرا روش‌های نظرسنجی، علم‌سنجی، آزمایش، مطالعات موردی و مطالعات کیفی همه محبوبیت پیدا کرده‌اند (۹).

Wallgren و همکاران به تحلیل محتوای مقالات پژوهشی مجله مشاوره ژنتیک پرداخته‌اند. یک روند خطی مثبت کلی در تعداد مقالات منتشرشده در این دوره وجود داشت. تقریباً درصدهای مساوی از مطالعات از تحلیل‌های کیفی (۳۴٪)، کمی (۳۱٪) و ترکیبی (۳۵٪) استفاده کردند. سرطان (۲۷٪)، دوران بارداری (۱۳/۳٪) و ژنتیک عمومی (۱۲/۶٪) شایع‌ترین تخصص‌های ارائه‌شده بودند. تعداد مطالعات در مورد دوران بارداری و اطفال کمتر بود، و تعداد مطالعات در مورد نوروژنتیک بیشتر از آن چیزی بود که بر اساس نیروی کار بالینی انتظار می‌رفت (۱۰).

در جمع‌بندی پیشینه‌ها باتوجه به این ویژگی‌ها می‌توان گفت مجلات علمی تخصصی یکی از کانال‌های برقراری ارتباطات علمی‌اند که با استفاده از زبان ویژه علمی، پژوهشگران و دست‌اندرکاران فعالیت‌های علمی را از جدیدترین و معتبرترین دستاوردهای علمی و پژوهش آگاه نموده و نظریه سرعت انتشار و ادواری بودن آن‌ها نقش و کارکرد ویژه‌ای در فرایند اطلاع‌رسانی علمی ایفا می‌کنند و به‌عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی علمی محسوب می‌شوند (۱۱). بررسی پیشینه‌ها موجود نشان می‌دهد که مطالعات تحلیل محتوای مجلات موردتوجه افراد در حوزه‌های مختلف را به خود اختصاص داده است و پژوهشگران در رشته‌های گوناگون از شاخص تحلیل محتوای مجلات به‌منظور تبین وضعیت فعلی و گذشته تولیدات علمی رشته‌ها بهره گرفته‌اند. همچنین با وجود حجم زیاد مقالات و تولیدات علمی در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، ضرورت رصد و تحلیل این تولیدات علمی بیش از پیش حائز اهمیت است. بدین ترتیب، در این پژوهش ضمن شناسایی مسائل مطرح شده در آنها طی دوره‌ها زمانی، زمینه برای هدفمند کردن حرکت‌های علمی و تعیین اولویت‌های پژوهشی فراهم می‌گردد و به شناسایی ضعف‌ها و کمبودهای موجود در تولید اطلاعات علمی در این حوزه منجر می‌شود.

مواد و روش‌ها

پژوهش فوق از نوع علم‌سنجی است. مبنای هدف پژوهش از نوع کاربردی؛ و برحسب روش، توصیفی– تحلیلی است. به منظور پاسخگویی به سوالات پژوهش و رسیدن به هدف غایی در این پژوهش، از روش تحلیل محتوای کمّی استفاده شده است. تحلیل کمّی محتوا برای گرفتن نتایج معتبر و قابل‌تکرار از داده‌های استخراج شده از متن است و از جمله تکنیک‌های ارزیابی و سنجش پیام‌های ارتباطی است که به برجسته ساختن محورهای ارتباط می‌پردازد و شامل ویژگی‌هایی از قبیل: عینی‌بودن، منظم بودن، اجتناب از هاله و مقداری بودن می‌باشد (۱۲).

جامعه‌ی آماری مورد مطالعه، مقالات علمی و پژوهشی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی چاپ شده طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۱ در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات به تعداد ۷۲۹ مقاله است. شاخص‌های مورد بررسی شامل فراوانی مقالات چاپ شده، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش، موضوع‌ها و محورهای موردتوجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/ سازمان‌های مشارکت‌کننده، جامعه آماری، رویکرد پژوهش، نوع پژوهش بر اساس هدف، استراتژی پژوهش، مقطع زمانی، نوع داده و روش گردآوری داده‌ها بوده است. به‌گونه‌ای که با بررسی تک‌تک مقاله‌ها، داده‌های لازم گردآوری شدند و با استفاده از نرم‌افزار Excel به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. همچنین در تحلیل داده‌ها برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های ذکرشده، از روش‌های آمار توصیفی (نظیر دسته‌بندی داده‌ها بر حسب توزیع و درصد فراوانی و نیز، رسم نمودار و جدول) و آمار استنباطی استفاده شده است.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های پژوهش و همان‌طور که در جدول ۱، نشان داده شده است، از ابتدای سال ۱۳۸۸ تا انتهای سال ۱۴۰۱، ۷۲۹ مقاله شامل ۲۲ یادداشت سردبیر در نشریه «پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات» منتشر شده است. بیشترین تعداد مقالات در سال ۱۳۹۰ (۸۶ مقاله) بوده است. همچنین مطابق شکل ۱، طی سال‌های یاد شده روند رشد مقالات این نشریه با وجود افت‌وخیز فراوان و با شیب کند، صعودی بوده است.

جدول ۱.توزیع فراوانی مقالات بر اساس سال

سال	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	جمع
تعداد شماره	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵۴
تعداد مقاله	۵۵	۴۸	۴۰	۵۶	۷۱	۶۰	۴۹	۴۸	۴۸	۴۸	۵۰	۸۶	۴۱	۲۹	۷۲۹
تعداد یادداشت سردبیر	۱	۰	۰	۰	۲	۰	۰	۰	۱	۲	۳	۷	۴	۲	۲۲

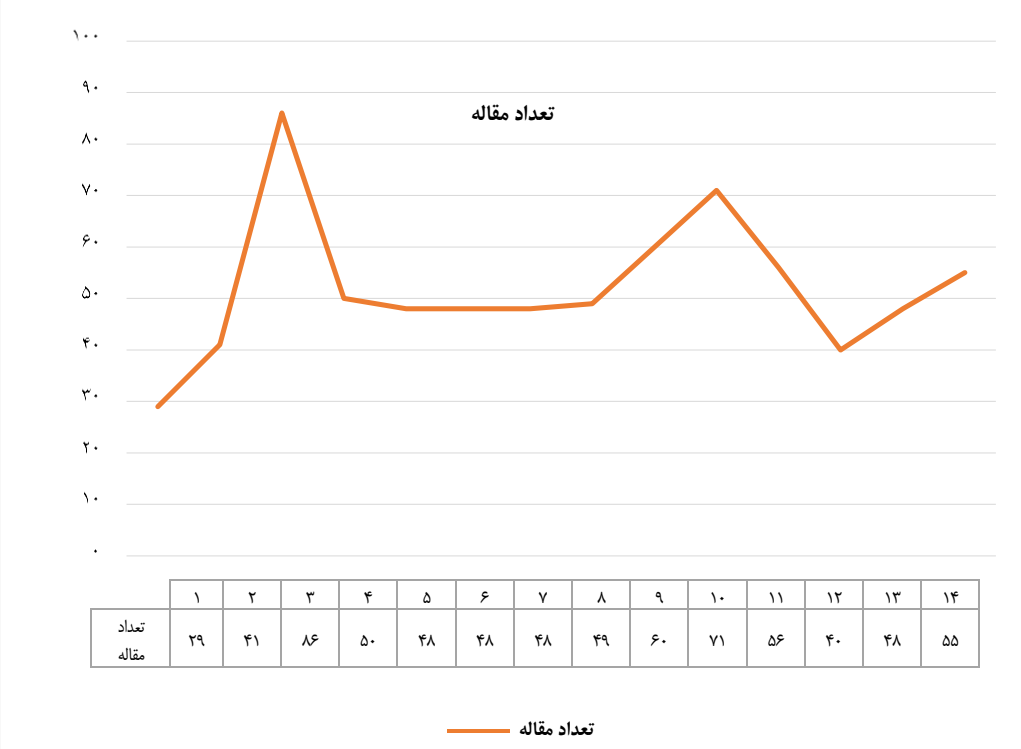

شکل ۱. روند رشد مقالات نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات طی سال‌های ۱۴۰۱-۱۳۸۸

نویسندگان مقالات نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات از رشته‌های علمی متنوعی بودند. از میان ۱۹۰۱ رشته، متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی با توجه به ماهیت رشته و مرتبط بودن مفاهیم آن با موضوعات نشریه، بیشترین مشارکت‌کننده (۸۸۵ مورد) طی بازه زمانی یاد شده بوده‌اند. رشته ۱۴۲ نفر از نویسندگان در مقالات درج نشده است. رشته مهندسی صنایع و مدیریت فناوری اطلاعات (۷۳ مورد)، مدیریت (۵۳ مورد)، مهندسی کامپیوتر (۵۱ مورد) و کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی (۴۵ مورد) در جایگاه سوم تا ششم قرار دارند.

از میان ۱۹۰۱ نویسنده مشارکت‌کننده در این نشریه ۷۵۳ نویسنده زن و ۱۱۴۸ نویسنده نیز مرد بوده‌اند و از میان ۱۹۰۱ نویسنده که در امر نگارش مقالات همکاری داشته‌اند، بیشترین مرتبه علمی آن‌ها استادیار (۵۴۶ نفر) بوده است. بعد از آن نیز دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد (۳۵۳ نفر) و دانشیار (۳۲۱ نفر) دانشجوی دکتری (۲۲۹ نفر) بیشترین مرتبه علمی را داشته‌اند.

در جدول ۲ اسامی دانشگاه‌ها/ سازمان‌هایی که بیشتر از یک مقاله منتشر کرده‌اند، نشان داده شده است. دانشگاه تهران با ۲۰۸ نویسنده بیشترین مشارکت را داشته و پس از آن دانشگاه آزاد اسلامی (۱۶۷ نویسنده) و دانشگاه فردوسی مشهد (۱۶۳ نویسنده) به ترتیب بیشترین مشارکت را داشته‌اند. همچنین دانشگاه‌ها و موسسه‌های متنوعی در انتشار مقالات مشارکت داشته‌اند. برای تلخیص داده‌ها در جدول ۲، اسامی دانشگاه‌ها یا مؤسساتی که تنها یک مشارکت در تولید مقالات داشته‌اند، ذکر نگردید.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

با توجه به موضوع و محوریت نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، استراتژی‌های به‌کار رفته در مقالات به ۱۵ بخش تقسیم گردید. طبق یافته‌های پژوهش، بیشترین تعداد پژوهش‌ها از استراتژی توصیفی استفاده کرده‌اند. همچنین پژوهشگران برای تلخیص داده‌های به‌دست‌آمده استراتژی‌های پیمایشی، همبستگی، اقدام‌پژوهی، بررسی موردی و علی–مقایسه‌ای که جز استراتژی توصیفی می‌باشند را در ردیف آمار استراتژی‌های توصیفی این پژوهش قرار داده‌اند. در رتبه‌های بعدی علم‌سنجی (استراتژی‌های مرتبط با آن) و تحلیل محتوا قرار دارد. همچنین کمترین تعداد پژوهش‌های انجام شده مرتبط با استراتژی تاریخی است (شکل ۲). شایان ذکر است که در برخی پژوهش‌ها نیز، ترکیبی از استراتژی‌های بیان شده در جدول ۳، استفاده شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی دانشگاه‌ها/مؤسسات مشارکت‌کننده در پژوهش‌ها با فراوانی بیشتر از یک

ردیف	دانشگاه/ مؤسسه	تعداد	درصد	ردیف	دانشگاه/ مؤسسه	تعداد	درصد
۱	دانشگاه تهران	۲۰۸	۱۰/۹۴	۱۷	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۱۷	۰/۸۹
۲	دانشگاه آزاد اسلامی	۱۶۷	۸/۷۸	۱۸	دانشگاه علوم پزشکی تهران – دانشگاه شهید باهنر کرمان – دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۱۶	۰/۸۴
۳	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۶۳	۸/۵۷	۱۹	دانشگاه بیرجند	۱۵	۰/۷۸
۴	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)	۱۶۱	۸/۴۶	۲۰	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۱۴	۰/۷۳
۵	دانشگاه اصفهان	۸۹	۴/۶۸	۲۱	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان – دانشگاه علم و صنعت ایران – دانشگاه سیستان و بلوچستان – دانشگاه بوعلی سینا همدان	۱۳	۰/۶۸
۶	دانشگاه پیام نور	۸۸	۴/۶۲	۲۲	دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	۱۲	۰/۶۳
۷	دانشگاه علامه طباطبایی – دانشگاه شیراز– دانشگاه شهید چمران اهواز	۸۴	۴/۴۱	۲۳	دانشگاه سمنان	۱۱	۰/۵۷
۸	دانشگاه تربیت‌مدرس	۷۵	۳/۹۴	۲۴	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۱۰	۰/۵۲
۹	دانشگاه الزهرا	۴۱	۲/۱۵	۲۵	دانشگاه تبریز	۹	۰/۴۷
۱۰	دانشگاه یزد	۳۴	۱/۷۸	۲۶	دانشگاه صنعتی شریف– دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۸	۰/۴۲
۱۱	دانشگاه شهید بهشتی	۳۲	۱/۶۸	۲۷	مرکز تحقیقات مخابرات ایران دانشگاه گیلان	۷	۰/۳۶
۱۲	مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری	۲۹	۱/۵۲	۲۸	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی – دانشگاه علوم پزشکی همدان – دانشگاه خلیج‌فارس – پایگاه استنادی علوم جهان اسلام – مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور – نهاد کتابخانه‌های عمومی	۶	۰/۳۱
۱۳	دانشگاه قم	۲۶	۱/۳۶	۲۹	دانشگاه علوم پزشکی کرمان دانشگاه علوم پزشکی کاشان دانشگاه علوم پزشکی ایران دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)	۵	۰/۲۶
۱۴	ذکر نشده	۲۴	۱/۲۶	۳۰	دانشگاه مالایا مالزی – دانشگاه لرستان – دانشگاه علوم و فنون مازندران – دانشگاه علوم پزشکی قزوین – دانشگاه سیستان و بلوچستان – دانشگاه شهید مدنی آذربایجان – دانشگاه علوم پزشکی تهران	۴	۰/۲۱
۱۵	دانشگاه رازی کرمانشاه – دانشگاه شاهد	۲۰	۱/۰۵	۳۱	سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران – دانشگاه غیرانتفاعی ارشاد دماوند – دانشگاه مالک‌اشتر تهران – پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی – پژوهشگاه علوم‌انسانی و مطالعات فرهنگی – مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی اشراق – دانشگاه علم و هنر یزد	۳	۰/۱۵
۱۶	دانشگاه صنعتی مالک‌اشتر – اصفهان دانشگاه خوارزمی	۱۹	۰/۹۹	۳۲	دانشگاه کوروینوس بوداپست – مجارستان – کالج فناوری KCG هند –دانشگاه علوم پزشکی شیراز – دانشگاه صداوسیمای تهران – شرکت پارس آذرخش – شرکت همکاران سیستم – دانشگاه گلستان – دانشگاه هوایی شهید ستاری – دانشگاه مالایر –مجتمع آموزش عالی فنی مهندسی – اسفراین – دانشگاه صنعتی شاهرود –دانشگاه بین‌المللی سمپوزیوم هند–پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی – پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات – پایگاه استنادی علوم جهان اسلام – دانشگاه علوم پزشکی همدان	۲	۰/۱۰

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

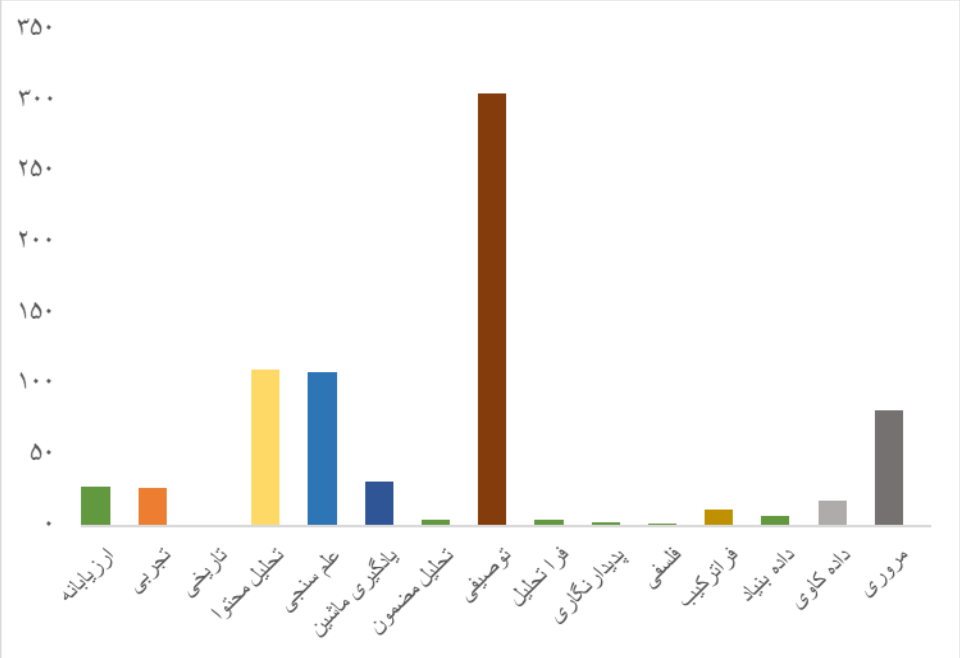

شکل ۲. نمودار توزیع فراوانی استراتژی پژوهش‌ها

جدول ۳. توزیع فراوانی استراتژی پژوهش‌ها

استراتژی پژوهش	فراوانی	درصد
ارزیابانه	۲۸	۴
تجربی	۲۷	۴
تاریخی	۱	۰
تحلیل محتوا	۱۱۱	۱۵
علم‌سنجی (استراتژی)	۱۰۹	۱۴
یادگیری ماشین	۳۲	۴
تحلیل مضمون	۵	۱
توصیفی	۳۰۶	۴۱
فراتحلیل	۵	۱
پدیدارنگاری	۳	۰
فلسفی	۲	۰
فراترکیب	۱۲	۲
داده‌بنیاد	۸	۱
داده‌کاوی	۱۸	۲
مروری	۸۲	۱۱

از لحاظ رویکرد پژوهشی، همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، از میان مقاله‌های بررسی شده،۴۱۷ مقاله با رویکرد کمّی انجام شده که ۵۹٪ پژوهش‌ها را به‌عنوان بیشترین رویکرد مورداستفاده تشکیل می‌دهد.

همچنین شکل ۳، روند رویکردهای پژوهش را طی ۱۳ سال گذشته در نشریه نمایش می‌دهد. نکته حائز اهمیت در بررسی داده‌های پژوهش، افزایش مقاله‌های چاپ شده با رویکرد کیفی و آمیخته در سال‌های اخیر می‌باشد. لازم به ذکر است در سال ۱۳۹۰ تعداد مقالات چاپ شده به دلیل چاپ دو ویژه‌نامه در نشریه، بیشترین آمار را به خود اختصاص داده است.

جدول ٤. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس رویکرد پژوهش

رویکرد پژوهش	تعداد	درصد
آمیخته	۷۰	۱۰
کمی	۴۱۷	۵۹
کیفی	۲۱۷	۳۱

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

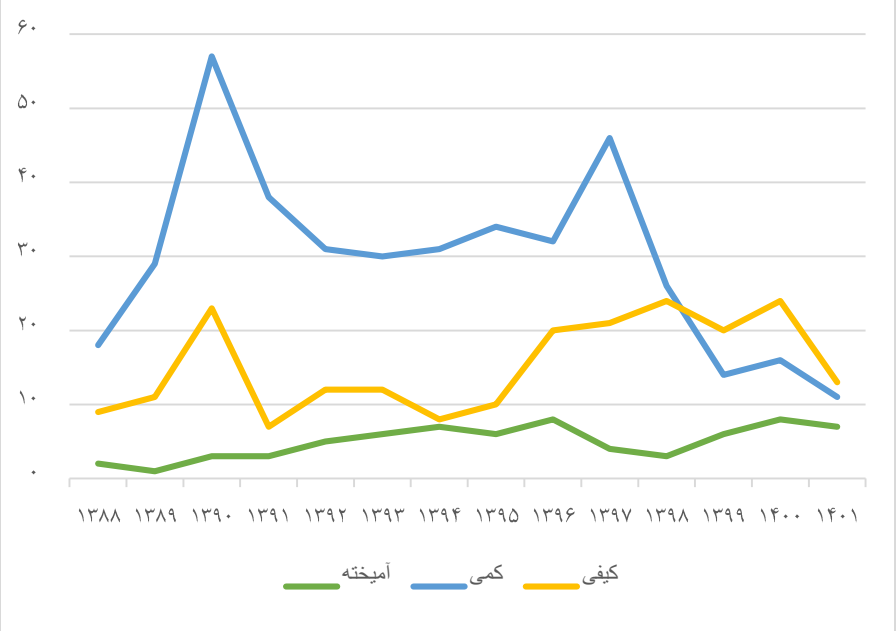

شکل ۳. نمودار روند رویکردهای پژوهشی مقالات ایرانداک طی ۱۳ سال اخیر

طبق یافته‌های پژوهش، ٪۷۷ مقالات، بر اساس هدف از نوع کاربردی بوده‌اند که بیشترین سهم نوع پژوهش را در مقالات بررسی‌شده در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات به خود تخصیص داده است. همچنین ۱۳٪ مقالات از نوع اکتشافی، ۵٪ مقالات از نوع بنیادی و ۵٪ دیگر از نوع توسعه‌ای بوده‌اند (شکل ۴).

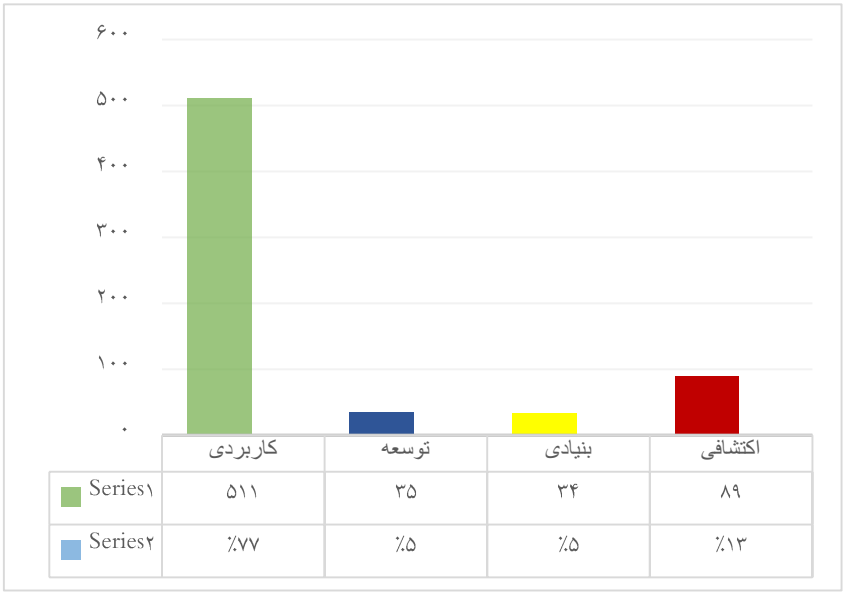

شکل ٤. نمودار توزیع فراوانی نوع پژوهش

بررسی نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌ها، برای گردآوری داده‌ها از اسناد و بایگانی استفاده کرده‌اند. پس از آن، پژوهشگران بیشتر از پرسش‌نامه برای گردآوری داده‌ها استفاده کرده‌اند. مرور ادبیات پژوهش در رتبه بعدی قرار گرفته است. به ترتیب مصاحبه، سیاهه وارسی و مشاهده در رتبه‌های بعدی روش گردآوری داده‌ها توسط پژوهشگران در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات قرار دارد. شایان ذکر است که در برخی پژوهش‌ها نیز، ترکیبی از روش‌های بیان شده در نمودار استفاده شده است (شکل ۵).

طبق یافته‌های پژوهش، ٪۶۱ از پژوهش‌های انجام شده از داده‌های ثانویه برای اجرای پژوهش استفاده کرده‌اند که درصد شایان توجهی است. همچنین ۲۲٪ از پژوهش‌های انجام شده از داده‌های اولیه و ۱۷٪ از داده‌های اولیه–ثانویه استفاده کرده‌اند (شکل ۶).

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

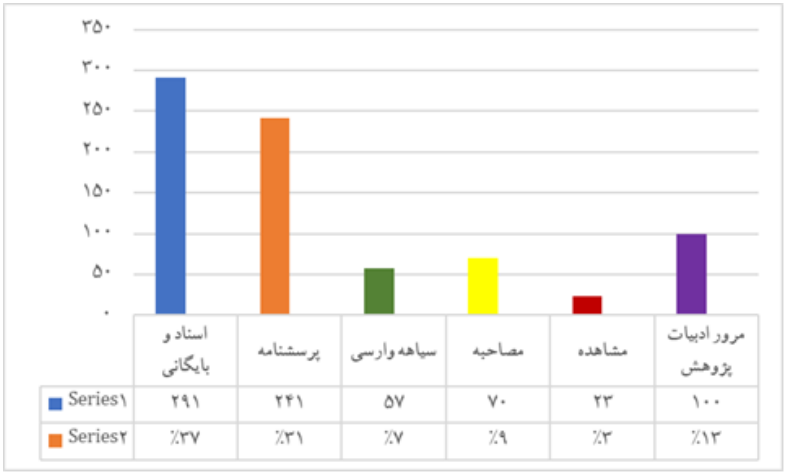

شکل ۵. نمودار توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس روش گردآوری داده

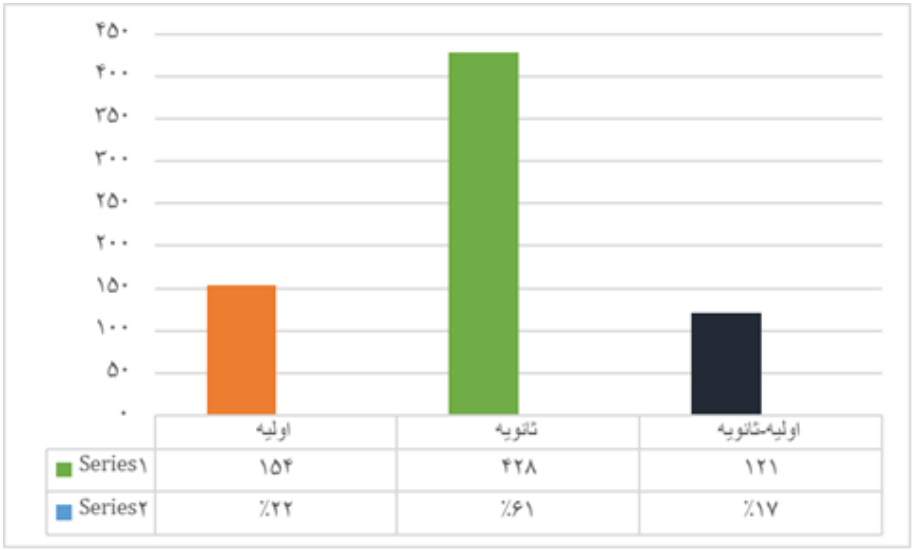

شکل ٦. نمودار توزیع فراوانی نوع داده‌های پژوهش

بر اساس جدول ۵، جامعه آماری پژوهش‌ها شامل اسناد/ متن (۵۶/۱٪)، سازمان‌های دولتی (۱۸/۴٪)، سازمان‌های خصوصی–دولتی (۱۶/۱۶٪) و سازمان‌های خصوصی (۲/۷٪) است.

طبق یافته‌های پژوهش ۹۹٪ پژوهش‌های بررسی شده از لحاظ زمانی به‌صورت مقطعی به بررسی موضوعات پرداخته‌اند و تنها ۱٪ پژوهش‌ها به‌صورت طولی اجرا شده‌اند (شکل ۷).

جدول ۵.توزیع فراوانی جامعه آماری پژوهش‌ها

ردیف	جامعه آماری پژوهش‌ها	تعداد	درصد
۱	اسناد/متن	۴۰۹	۵۶/۱۰
۲	دولتی	۱۳۵	۱۸/۵۱
۳	سازمان خصوصی–دولتی	۱۱۸	۱۶/۱۸
۴	خصوصی	۲۰	۲/۷۴
۵	اسناد/ متن و سازمان دولتی	۱۰	۱/۳۷
۵	اسناد/ متن و سازمان خصوصی	۲	۰/۲۷
۷	اسناد/ متن و سازمان خصوصی–دولتی	۳۵	۴/۸۰

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

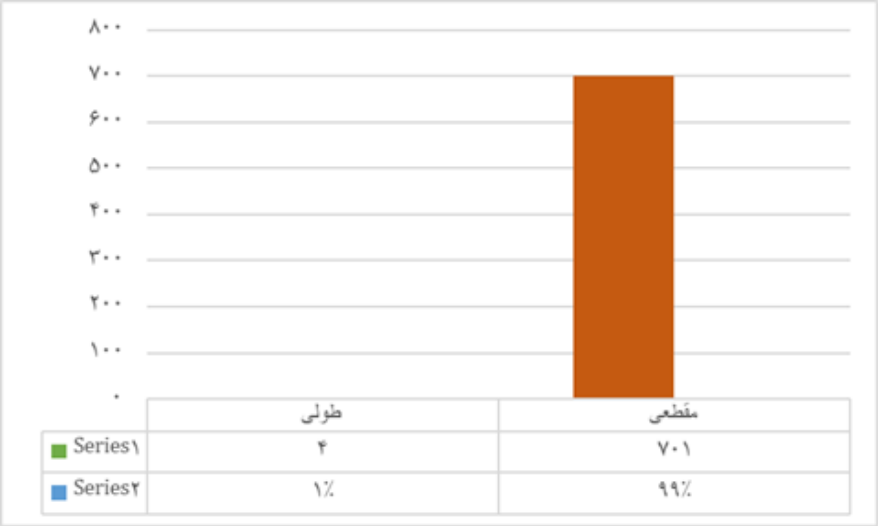

شکل ۷. نمودار توزیع فراوانی مقطع زمانی پژوهش

مطابق جدول ۶، موضوع و محور مقالات مورد بررسی در پنج موضوع کلی قرار گرفته‌اند. بر این اساس از میان ۷۲۹ مقاله، موضوع مقالات حوزه پردازش اطلاعات (۲۷۹ مقاله)، بیشترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده است و بعد از آن موضوعات مربوط به جامعه و اطلاعات، انسان و اطلاعات، فناوری و اطلاعات و دیگر زمینه‌ها و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه قرار دارند.

جدول ٦. توزیع فراوانی موضوع و محور پژوهش‌ها

ردیف	موضوع	تعداد	درصد
۱	پردازش اطلاعات	۲۷۳	۳۷/۴
۲	جامعه و اطلاعات	۱۷۰	۲۳/۳
۳	انسان و اطلاعات	۷۳	۱۰
۴	فناوری و اطلاعات	۱۲۹	۱۷/۶
۵	دیگر زمینه‌ها، موضوع‌ها، و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه	۸۴	۱۱/۵
۶	**کل**	**۷۲۹**	**۱۰۰**

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با رویکرد علم‌سنجی و بهره‌مندی از روش تحلیل محتوای کمّی، مقاله‌های منتشرشده نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات (ایرانداک) را در بازه زمانی ۱۴۰۱–۱۳۸۸، مورد تحلیل قرار داده است. از طریق رویکرد علم‌سنجی در بررسی نشریات، تغییرات آن نشریه در گذر زمان را می‌توان مورد تحلیل قرار داد؛ بنابراین ارزش روش فوق در آن است که بدون سوگیری، تحلیل‌ها صورت می‌گیرد.

الگوی مشارکت ۱۴۲ نفر از نویسندگان در مقالات مشخص نشده است که نشان از ضعف در بررسی اولیه مقالات از سوی نشریه و نیز اهمال‌کاری نویسندگان در ذکر دقیق اطلاعات خواسته شده، است. همچنین بیشترین مشارکت‌کنندگان را استادیاران و کمترین آنان را دانشیاران تشکیل داده‌اند. با توجه به بین‌المللی بودن نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، استادیاران برای ارتقای پست سازمانی و توسعه سطح پژوهشی خود، نسبت به دیگر رتبه‌های علمی، برای داشتن مقالات بین‌المللی انگیزه بیشتری دارند.

در بررسی الگوی مشارکت نویسندگان در مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ مرتبه علمی، برخی از نویسندگان این نشریه به درستی وارد نشده است، یا برای یک نویسنده بیشتر از یک مرتبه علمی درج شده است (برای مثال دانشجوی دکتری و عضو هیئت علمی، دانشجوی دکتری و مدرس، کارشناس ارشد و مدرس دانشگاه، کارشناس ارشد و دستیار پژوهش، کارشناسی ارشد و مربی، کارشناس ارشد، مربی و عضو هیئت علمی، کارشناس ارشد و بورسیه دکتری، ...) در اینگونه موارد، تصمیم نویسندگان مقاله بر این شد تا فقط مرتبه علمی‌ای که درجه بالاتری را دارد لحاظ شود و از ذکر مرتبه علمی پایین‌تر یا مراتب علمی با هم، خودداری شود، همچنین مرتبه علمی ۱۴۲ نویسنده نیز قید نشده است؛ بنابراین لازم است هیئت تحریریه نشریه،

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]
[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

توجه بیشتری به ثبت دقیق رتبه علمی نویسندگان داشته باشند. نتایج مربوط به گرایش و رشته علمی نویسندگان نشان داد که به ترتیب، پژوهشگران حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و پژوهشگران حوزه مهندسی صنایع و مدیریت فناوری اطلاعات بیشترین مشارکت را داشته‌اند.

بر اساس یافته‌های پژوهش، الگوی مشارکت نویسندگان در مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی نشان‌دهنده بیشترین مشارکت نویسندگان وابسته به دانشگاه تهران با ۲۰۸ نویسنده و در رتبه بعدی دانشگاه آزاد اسلامی (۱۶۷ نویسنده) و دانشگاه فردوسی مشهد (۱۶۳ نویسنده) می‌باشد. این میزان مشارکت، نشان‌دهنده سهم قابل توجه دانشگاه تهران در نگارش مقالات است. نتیجه مهم دیگر، مشارکت خوب دانشگاه‌های آزاد و پیام نور نسبت به سایر دانشگاه‌های مطرح تهران (نظیر تربیت مدرس، علامه طباطبائی و شهید بهشتی) است. نکته قابل ذکر، حضور پژوهشگران از دانشگاه‌ها و موسسات بین‌المللی است که با توجه به نمایه شدن نشریه فوق در پایگاه‌های علمی معتبر و اعتبار بالای آن در میان نشریات داخلی، محبوبیت و اعتبار نشریه افزایش پیدا می‌کند. همچنین برخی نویسندگان، وابستگی سازمانی خود را بیشتر از یک مورد ذکر کرده بودند، برای مثال استاد دانشگاه بوعلی سینا و استاد مهمان پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، دانشجوی دکتری دانشگاه تهران و بورسیه دانشگاه علوم پزشکی تهران و ...، در این خصوص نویسندگان پژوهش جاری وابستگی سازمانی را درنظر گرفتند که نویسنده مرتبه علمی بالاتری در آن سازمان داشت. همچنین ۲۴ نویسنده از ذکر نام دانشگاه/موسسه خودداری کرده‌اند، که ضروری است تا هیئت تحریریه نویسندگان را ملزم به ذکر وابستگی سازمانی خود به صورت کامل کنند.

با توجه به موضوع و محوریت نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، استراتژی پژوهش مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات به ۱۵ بخش تقسیم گردید. طبق یافته‌های پژوهش، بیشترین تعداد پژوهش‌ها از استراتژی توصیفی استفاده کرده‌اند. همچنین پژوهشگران برای تلخیص داده‌های به‌دست‌آمده استراتژی‌های پیمایشی، همبستگی، اقدام‌پژوهی، بررسی موردی و علی–مقایسه‌ای که جز استراتژی توصیفی می‌باشند را در ردیف آمار استراتژی‌های توصیفی این پژوهش قرار داده‌اند. در رتبه‌های بعدی علم‌سنجی (استراتژی‌های مرتبط با آن) و تحلیل محتوا قرار دارد. همچنین کمترین تعداد پژوهش‌های انجام شده مرتبط با استراتژی تاریخی و بیشترین جامعه آماری مورد پژوهش، شامل اسناد/ متن بوده است. سازمان‌های دولتی، سازمان‌های خصوصی– دولتی و سازمان‌های خصوصی به ترتیب در رتبه‌های بعدی جامعه آماری مورد پژوهش قرار دارند. یافته‌های مربوط به موضوع و محور مقالات نشان می‌دهد که بیشترین درصد مقالات چاپ شده در نشریه موضوع، حوزه پردازش اطلاعات است. حوزه پردازش اطلاعات اولین دامنه موضوعی در اهداف و چشم‌انداز نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات است. بیشترین مقالات چاپ شده در حوزه پردازش اطلاعات نشان‌دهنده توجه و تمرکز صحیح هیئت تحریریه به رسالت اصلی نشریه است. همچنین موضوعات مربوط به جامعه و اطلاعات، انسان و اطلاعات، فناوری و اطلاعات و دیگر زمینه‌ها و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه در رتبه‌های بعدی موضوع پژوهش‌ها قرار دارند.

بر اساس یافته‌های پژوهش، رویکرد اغلب مقالات رویکرد کمّی بوده است. همچنین روند رویکردهای پژوهش طی ۱۳ سال گذشته در نشریه نشان‌دهنده افزایش مقاله‌های چاپ شده با رویکرد کیفی و آمیخته در سال‌های اخیر می‌باشد که نشان‌دهنده افزایش استفاده پژوهشگران از رویکردهای کیفی و آمیخته و همچنین افزایش استقبال هیئت تحریریه نویسندگان، از رویکردهای یاد شده است. طبق یافته‌های پژوهش، بیشترین سهم در هدف پژوهش را مقالات با هدف کاربردی به خود تخصیص داده است. همچنین مقالات با هدف اکتشافی، بنیادی و توسعه‌ای به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند. علاوه‌براین در برخی مقالات نوع پژوهش انجام شده مشخص نبوده است و پژوهشگران هیچ اشاره‌ای به آن نداشتند، لذا ضروری است تا هیئت تحریریه و داوران نشریه، نویسندگان را ملزم به بیان کامل و جامع روش‌شناسی پژوهش‌ها کنند.

طبق یافته‌های پژوهش، بیشترین تعداد پژوهش‌ها از استراتژی توصیفی استفاده کرده‌اند. همچنین پژوهشگران مقاله جاری، برای تلخیص داده‌های به‌دست‌آمده استراتژی‌های پیمایشی، همبستگی، اقدام‌پژوهی، بررسی موردی و علی– مقایسه‌ای که جز استراتژی توصیفی می‌باشند را در ردیف آمار استراتژی‌های توصیفی این پژوهش قرار داده‌اند. در رتبه‌های بعدی استراتژی‌های علم‌سنجی و تحلیل محتوا قرار دارند. همچنین کمترین تعداد پژوهش‌های انجام شده مرتبط با استراتژی تاریخی است. سایر استراتژی‌ها به‌کار رفته در مقالات عبارتند از ارزیابانه، تجربی، یادگیری ماشین، تحلیل مضمون، فراتحلیل، پدیدارنگاری، فلسفی، فراترکیب، داده‌بنیاد، داده‌کاوی و مروری. شایان‌ذکر است که در برخی پژوهش‌ها نیز، ترکیبی از استراتژی‌های بیان شده استفاده شده است. طبق یافته‌های پژوهش ۹۹٪ پژوهش‌های بررسی شده از مرزهای زمانی به‌صورت مقطعی به بررسی موضوعات پرداخته‌اند و فقط ۱٪ پژوهش‌ها به‌صورت طولی اجرا شده‌اند. همچنین مطابق یافته‌های پژوهش، ۶۱٪ از پژوهش‌های انجام شده از داده‌های ثانویه برای اجرای پژوهش استفاده کرده‌اند که درصد شایان توجهی است. همچنین ۲۲٪ از پژوهش‌های انجام شده از داده‌های اولیه و ۱۷٪ از داده‌های اولیه– ثانویه استفاده کرده‌اند. در نهایت یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌ها، برای گردآوری داده‌ها از اسناد و بایگانی استفاده کرده‌اند. پس از آن، پژوهشگران بیشتر از پرسش‌نامه برای گردآوری داده‌ها استفاده کرده‌اند. مرور ادبیات پژوهش در رتبه بعدی قرار گرفته است. به ترتیب مصاحبه، سیاهه وارسی و مشاهده در رتبه‌های بعدی روش گردآوری داده‌ها توسط پژوهشگران در نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات قرار دارد. شایان ذکر است که در برخی پژوهش‌ها نیز، ترکیبی از روش‌های بیان شده استفاده شده است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، مقاله‌های نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات از لحاظ موضوع و محور پژوهش در پنج موضوع کلی قرار می‌گیرد. موضوع مقالات حوزه پردازش اطلاعات بیشترین تعداد مقالات را در این راستا به خود اختصاص داده است و بعد از آن موضوعات مربوط به جامعه و اطلاعات، انسان

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

و اطلاعات، فناوری و اطلاعات و دیگر زمینه‌ها و فناوری‌های نوین در پردازش و مدیریت اطلاعات و دانش علمی و فناورانه قرار دارند. همچنین در انتخاب موضوعات پژوهشی پژوهشگران در نشریه پردازش و مدیریت اطلاعات، مرزهای زمانی دخیل نمی‌باشد.

با توجه به موارد فوق، پیشنهادهای زیر را در راستای ارتقای کیفیت نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات می‌توان ذکر کرد:

❖ نیمی از مقالات نشریه نویسندگان وابسته به دانشگاه تهران بوده‌اند، پیشنهاد می‌شود که سهم پذیرش مقاله از سایر دانشگاه‌ها افزایش یابد تا تنوع بیشتری از لحاظ نویسنده و دانشگاه، در نگارش مقالات پدید آید.

❖ در برخی مقالات، اطلاعاتی مانند جامعه و نمونه آماری، عنوان دقیق دانشگاه، سازمان، گرایش، رشته علمی نویسنده و نظایر آن ذکر نشده است، همچنین در تعداد اندکی از مقالات رویکردهای پژوهش اشتباه تعیین شده بود که پیشنهاد می‌شود که هیئت تحریریه و داوران در راستای رفع نواقص از این دست، اهتمام بیشتری داشته باشند.

❖ در بررسی و تحلیل مقالات نشریه، برخی از مقالات که در بازه زمانی ده ساله اخیر بوده‌اند، کمترین تعداد مشاهده و دریافت مقاله (کمتر از ۱۰) را داشته‌اند. پیشنهاد می‌شود موضوعات مرتبط با این مقالات بررسی شود و تدبیری برای پذیرش موضوعات اینچنین در نشریه اعمال گردد.

❖ در حدود ۷۷ درصد پژوهش‌های بررسی شده نشریه بر اساس هدف، از نوع کاربردی بودند و پژوهش‌های اکتشافی، بنیادی و توسعه‌ای، سهم کمتری داشتند، از این رو پیشنهاد می‌شود که پذیرش پژوهش‌هایی با اهداف اکتشافی، بنیادی و توسعه‌ای نیز در اولویت قرار گیرند؛ زیرا این دسته از پژوهش‌ها به گسترش دانش موجود در حوزه پردازش و مدیریت اطلاعات کمک می‌کنند.

❖ در بررسی و تحلیل مقالات نشریه مشخص گردید در گردآوری داده‌ها از روش مصاحبه کمتر استفاده شده است. پیشنهاد می‌شود که هیئت تحریریه و داوران، به پذیرش مقالاتی که برای گردآوری داده‌ها از سایر روش‌ها نظیر مصاحبه خبرگان استفاده کرده‌اند بیشتر توجه کنند، تا موجبات دانش‌افزایی بیشتر و عمیق‌تر در رشته فراهم گردد.

❖ باتوجه به اینکه نشریه پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات ایرانداک از ۲۰۱۲ در پایگاه استنادی اسکوپوس نمایه می‌شود، پیشنهاد می‌گردد ویژه‌نامه‌های زبان انگلیسی در این نشریه افزایش یابد تا موجبات ارتقای نشریه را بیش از پیش فراهم سازد.

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش، مسائل اخلاقی به‌طور کامل رعایت شده است.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌نمایند هیچ‌گونه تضاد منافعی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

بدین وسیله از تمامی عزیزانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند، تقدیر و تشکر به‌عمل می‌آید.

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]

References

1.Mohammadi H. Evaluation and Analysis of Research Articles of Public Administration in Selected Journals of this Field in Iran: Knowledge Retrieval and Semantic Systems. 2019; 5(20): 33-53. Available at: https://ensani.ir/fa/article/419296/ [in Persian]

2.Ghobadi M, Mohammad Esmaeil S, Mirhosseini Z. Content Analysis of Journals articles of pazhoheshhaye nahjolbalagha (1389-1394): Journal of Nahjolbalagheh. 2016; 15(2): 85-104. Available at: https://www.nahjmagz.ir/article_42230.html [in Persian]

3.Ganji F, Mohammadi S. Content analysis of mixed research methods in sports management journals with emphasis on marketing. Sports Marketing Studies. 2022; 3(1): 58-79. Available at: https://gsmsmr.uok.ac.ir/article_62207.html?lang=en [In Persian]

4.Varnaseri A, Nabizadeh M, Hoseini SA, Shabani A. Analysis of the Content of the Researches of the Islamic Lifestyle Quarterly with a Focus on Health. Islamic Life Style. 2022; 6(2): 245-59. [In Persian]

5.Ni C, Sugimoto CR, Robbin A. Examining the Evolution of the Field of Public Administration through a Bibliometric Analysis of Public Administration Review. Public Administration Review. 2017; 77(4): 496-509.

6.Menon V, Varadharajan N, Praharaj SK, Ameen S. Why do manuscripts get rejected? A content analysis of rejection reports from the Indian Journal of Psychological Medicine. Indian Journal of Psychological Medicine. 2022; 44(1): 59-65.

7.Torabi M, Fathi M. Content Analysis of the Research of the Journal of Public Organizations Management. Public Organizations Management. 2021; 9(4): 55-66. Available at: https://ipom.journals.pnu.ac.ir/article_8024_en.html [In Persian]

8. Varnaseri A, Andalib Kendri M, Ghanbari Khoshnood M, Mohamadian S. Content analysis of human information interaction quarterly research. 2023; 10(2): 16-37. Available at: http://hii.khu.ac.ir/article-1-3107-fa.html [In Persian]

9.Järvelin K, Vakkari P. LIS research across 50 years: Content analysis of journal articles. Journal of Documentation. 2021; 78(7): 65-88.

10. Wallgren A, McCarthy Veach P, MacFarlane IM., LeRoy BS. Content analysis of Journal of Genetic Counseling research articles: A multi-year perspective. Journal of Genetic Counseling. 2021; 30(3): 774-74.

11. Rahnamay Roodposhti F, Banitalebi Dehkordi B, Kavian M. Content analysis of publications Rated-Scientific research in the field of accounting in Iran. Management Accounting. 2013; 5(4): 121-43. Available at: https://journals.srbiau.ac.ir/article_3077.html?lang=en [In Persian]

12. Yaminifirouz M, Razavi SMH, Hosseini SE, Adabi Firozjah H, Narimani H. Survey of qualitative and quantitative growth of Iran scientific production in the sport sciences field: A study in ISI. Caspian Journal of Scientometrics. 2014; 1(1): 28-32. Available at: http://cjs.mubabol.ac.ir/article-1-24-en.html [In Persian]

[Downloaded from cjs.mubabol.ac.ir on 2026-10-06]

[DOI: 10.22088/cjs.10.2.92]